

Marmara Denizi Zirvesi: “Yaşamın Kıyısında Bir Deniz”

Marmara Denizi, son 30-40 yılda giderek kötüleşen çevresel problemler açısından doymuş bir deniz. Müsilaj sorunuyla iyice açığa çıkan bu çıkmazın üstesinden gelmek, yarını düşünerek kalıcı çözümler üretmek için 10-11 Ağustos tarihlerinde “Yaşamın Kıyısında Bir Deniz” alt başlığıyla Marmara Denizi Zirvesi düzenlendi. İBB Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı ve İstanbul Planlama Ajansı ile Marmara Belediyeler Birliği ev sahipliğinde düzenlenen zirvede gelecek senaryolarına da yer verildi.

Buşra Alı Bingöl

Araştırmacı, İstanbul Planlama Ajansı

Marmara Denizi'nde on yıllardır ara ara ortaya çıkan müsilaj, doğal süreci sonunda yüzeyden kaybolunca gündemden de çıkıyordu. Ancak 2021 başında Marmara'nın pek çok kıyısında “birden” beliren müsilaj, görmezden gelinen bir durumu gün yüzüne çıkardı: Marmara Denizi artık yaşamın kıyısında. Tam da bu sebepten Marmara'yı müsilaj krizinden hareketle çok yönlü bir şekilde değerlendirmeye ve kalıcı çözümler üretmeye de ne kadar geç kalındığı anlaşıldı. Dolayısıyla Marmara Denizi'nde yaşanan çevresel sorunları ve denizin geleceğini ele almak, karar alıcılar ve sivil toplumla birlikte düşünerek sorunlara çözüm üretmek, çözümleri tartışırken mevcut durumu kamuoyuna daha iyi anlatmak, etkilenen kesimlerin talep ve deneyimlerini ele almak ve kalıcı stratejiler üretmek amacıyla çok boyutlu bir bakışa ihtiyaç duyuldu. Bu ihtiyaç doğrultusunda Marmara Denizi'nin hem bugününü hem de geleceğini tartışmak üzere “Marmara Denizi Zirvesi: Yaşamın Kıyısında Bir Deniz” başlıklı bir zirve gerçekleştirildi.

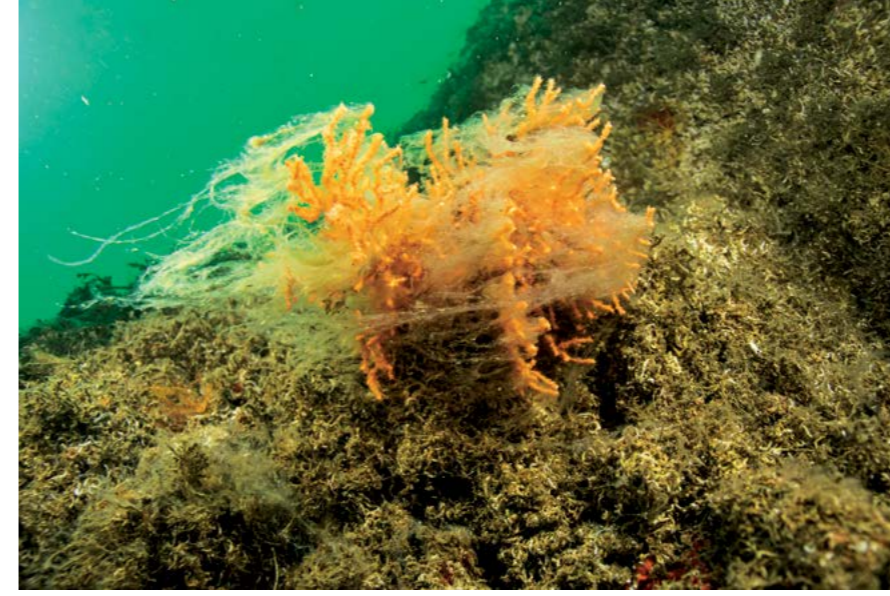
10-11 Ağustos 2021 tarihlerinde gerçekleştirilen etkinliğin ev sahipliğini İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı ve İstanbul Planlama Ajansı ile Marmara Belediyeler Birliği yaptı. Deniz bilimi, su ekosistemi, çevre mühendisliği, ekonomi, çevre hukuku gibi bilim dallarında uzman akademisyenlerden oluşan 10 kişilik danışma kurulu oluşturuldu. Zirvenin içeriği ve tasarımı danışma kurulu ile birlikte gerçekleştirildi.

Marmara Denizi'nin bugünü ve geleceği, çeşitli başlıklar altında çok boyutlu ve geniş kapsamlı biçimde ele alındı. Çevrimiçi ve yüz yüze yapılan oturumlarla hibrit biçimde organize edilen zirvede iki gün boyunca deniz ekosistemi, kirlilik kaynakları, kirliliğin ekonomik

boyutu ve sektörel değerlendirmesi, Marmara Denizi'nin hukuki durumu ve planlanması, Kanal İstanbul özelinde değerlendirme ve Marmara Denizi'nin gelecek senaryoları gibi başlıklar masaya yatırıldı.

İki gün boyunca deniz ekosistemi, kirlilik kaynakları, kirliliğin ekonomik boyutu ve sektörel değerlendirmesi, Marmara Denizi'nin hukuki durumu ve planlanması, Kanal İstanbul özelinde değerlendirme ve Marmara Denizi'nin gelecek senaryoları gibi başlıklar masaya yatırıldı.

Zirve açılış oturumu ile başladı. Ardından sırasıyla; Marmara Denizi Ekosistemi, Marmara Denizi ve Kirlenme, Ekonomik Boyut-Sektörel Değerlendirme, Marmara Denizi Yönetimi: Planlama ve Hukuki Statü, Marmara Denizi ve Kanal İstanbul ve Marmara Denizi'nin Gelecek Senaryoları-Genel Değerlendirme oturumlarında farklı konularda uzmanlar ve akademisyenler moderatör ve konuşmacı olarak yer aldı. Tüm oturumlarda çeşitli alanlarda uzman ve/ya akademisyen 20 konuşmacı yer aldı.

Oturumlarda, Marmara Denizi'nin ekosisteminin son durumundan biyoçeşitliliğe, mevcut çevresel sorunlardan balık türlerine kadar pek çok konu konuşuldu. Marmara Denizi'nin kirlilik durumunu anlamak üzerine çeşitli parametreler tartışıldı. İklim krizinin etkileri ile gelinen durum, kentsel atıksu yönetimi ve teknolojik tesis planlamalarından bahsedildi. Müsilaj oluşumu bilimsel olarak ele alındı, mevcut durum ve çalışmalar ortaya kondu. Marmara Denizi ekonomik açıdan da ele alındı. Kirliliğin ekolojik sisteme etkileri nedeni ile balıkçılık sektörünün durumunun ve geleceğinin tartışıldığı, kirliliğin ekonomik maliyetinin etkilerinin neler olabileceği üzerine durum değerlendirme yapıldı. Marmara Denizi'ne yönelik sanayi tesislerinin yarattığı baskı, bütüncül planlama etkileri ve alınması gereken tedbirler, bölgedeki denetim mekanizmaları, kurumlar tarafından hangi tedbirlerin öncelikli olarak ele alınabileceği, kirliliği önleyecek idari birimler ve bu birimlerin hangi yollar ile kirliliği önleyebileceği üzerinde duruldu. Marmara Denizi ve Kanal İstanbul oturumu ile Marmara Denizi'nin geleceği tartışıldı. Bu projenin yapılması durumunda zaten zor durumda olan Marmara Denizi'nin hangi etkilere maruz kalacağı ortaya kondu. Marmara Denizi'nin yapısı ve diğer denizlerle bağlantısı da düşünülerek olası Kanal projesinin potansiyel olumsuz etkilerine dikkat çekildi.

Etkinliğin kapanış oturumunda, diğer oturumlarda ele alınan konuların genel değerlendirilmesi ve gelecekte neler yapılabileceği konusunda değerli bilim insanlarının görüşleri alındı.

Marmara Denizi'nin çevresel problemler açısından doymuş bir deniz olduğuna ve habitat ve biyoçeşitlilik kaybının yaşandığına vurgu yapıldı. Marmara Denizi'nde canlıların sayısı ve tür çeşitliliği azalırken bu canlılara ev sahipliği yapan habitatların da bozulmasına dikkat çekildi. Kontrolsüz balıkçılık ve getirdiği sonuçların önemi vurgulandı. İklim krizi ile birlikte Akdeniz Havzası'nın hızlı bir ısınma eğilimi olduğu, bu eğilimin Marmara Denizi'ne de yansdığı belirtildi. Gerek

evsel gerekse endüstriyel atık bertarafındaki yanlışlardan ve yetersizliklerden bahsedildi. Sorunların çözümü için öncelikle siyasi iradenin ve karar alıcıların doğru karar ve uygulamalarının önemli etkiler yaratacağı vurgulandı. Karar alıcıları desteklemek için bilimsel çalışma ve bilgilerin üretilmesinin ön koşul olduğu vurgulandı. İklim krizini de dikkate alan akıllı arıtma tasarımlarından ve teknoloji kullanımının öneminden bahsedildi. Arıtma takip ve denetim teknolojileri ile deniz çevresinin izlenmesi ve modelleme araçlarının geliştirilmesi, bu veri ve bilgilere son kullanıcıların erişebilmesi gerekliliği vurgulandı.

Ekosistem temelli yönetim yaklaşımının yönetim döngüsüne girmesinin zorunlu olduğuna dikkat çekildi. Marmara Denizi'nde uyarıcı nitelikte sorunların devam ettiği ancak bir eşik değerin olduğu, bu eşik değeri aştığında çok kısa bir sürede Marmara Denizi ve çevresindeki doğal kaynakların yok olması tehdidiyle karşı karşıya olduğumuzun artık açıkça ortaya çıktığı vurgulandı.

Zirvede önemi ortaya çıkan en önemli konulardan bir diğeri ise ekosisteme yönelik merak ve doğayla bütünleşme/öğrenme pratiklerinin artırılması gerekliliği oldu. Değerli uzman ve akademisyenler, yaşadığımız dünyadan hepimizin sorumlu olduğunu, bilimsel ve teknik bilgiler/veriler ışığında sürekli olarak takip içinde olmak gerektiğini, sivil toplumun tüm çalışmalarına destek olmasına ihtiyaç olduğunu ortaya koydular.

Fotoğraflar Ateş Erirgen

Müsilaj Haritası ve Gelecek Çalışmalar

Zirve çalışmaları esnasında marmara.istanbul adresinde Marmara Denizi'nde 2021'den itibaren müsilaj oluşum sürecini ve ilerlemesini gösteren müsilaj haritası da yayınlandı. Tarihsel olarak noktasal veri girişini kabul eden interaktif harita, müsilaj varlığının ilerlemesini izlemek, belgelemek ve konu üzerine yapılan araştırmalara kaynak

oluşturmak amacı taşıyor. Marmara Denizi'nde 2021'den itibaren müsilaj oluşum sürecini ve ilerlemesini gösteren müsilaj haritası yayımlandı. Tarihsel olarak noktasal veri girişini kabul eden interaktif harita, müsilaj varlığının ilerlemesini izlemek, belgelemek ve konu üzerine yapılan araştırmalara kaynak oluşturmak amacı taşıyor.

Marmara Denizi Zirvesi "Yaşamın Kıyısında Bir Deniz" etkinliği, mevcut durum ile birlikte gelecek senaryolarına da yer verdi.

Müsilaj meselesi ile gündeme gelen Marmara Denizi'nin geleceğinin tartışılması ve acil olarak harekete geçilmesinin önemi vurgulandı. Marmara Denizi'nin canlılığının devamı ve yaşamını sürdürülebilmesi için tüm kişi kurum ve belediyelerin ciddi bir koordinasyon ile çalışması gerektiği belirtildi.

Etkinlik sonunda, ekoloji kavramının gelecek çalışmalarda daha da fazla önemseneneğinin beklendiği belirtildi. Kısa-orta-uzun vadede neler yapılması gerektiğinin belirlenmesi ve bunun takibinin yapılmasının zorunlu olduğu vurgulandı.

Marmara Denizi Zirvesi'nin sadece bir etkinlik olarak kalmaması, bu etkinlikten elde edilen bulguların ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla ne gibi iş birlikleri gerçekleştirilebileceği üzerine bir eylem planı hazırlığı için başlangıç olarak değerlendirilmesi için çalışmalar devam edecek.

Müze Gazhane'de Eş Zamanlı Etkinlikler Düzenlendi

Zirve programındaki iki oturum Müze Gazhane'den canlı yayınlandı. Zirve ile eş zamanlı olarak iki gün boyunca Müze Gazhane'de "Denizi Görüyor Musun?" ana teması altında "Boğaziçi'nin Öyküsü", "İstanbul Mavis'i" ve "Bu Deniz Hepimizin" başlıklı kısa filmler çeşitli alanlarda ziyaretçilere gösterildi. Kısa filmlerin yapımcılığını ve kurgusunu Burak Dal, yönetmenliğini Bahriye Kabadayı Dal, kamera çekimini ise Koray Kesik üstlendi. Kısa film gösterimleri ile birlikte TURMEPA tarafından temin edilen Su Altı Atık Sergisi de iki gün boyunca Müze Gazhane'de ziyaret edildi.

